

MREŽA MLADIH HRVATSKE

KODEKS NULTE
TOLERANCije
MREŽE MLADIH
HRVATSKE NA
SEKSUALNO
ISKORIŠTAVANJE I
ZLOSTAVLJANJE

UZ POPRATNE OBAVEZE, SMJERNICE I PROTOKOLE
O POSTUPANJU

MREŽA MLADIH HRVATSKE
Zagreb, 2022.

Selska cesta 112c

10 000 Zagreb, Hrvatska

OIB: 25858858563

+385 1 4573 937

www.mmh.hr

info@mmh.hr

SADRŽAJ

i. uvodno

1. Kodeks nulte tolerancije Mreže mladih Hrvatske na seksualno iskorištavanje i zlostavljanje

2. Organizacijski management

3. Edukacija i osvještavanje o seksualno iskorištavanju i zlostavljanju

4. Postupak prijave sumnje ili optužbe za seksualno iskorištavanje i zlostavljanje te seksualno uznemiravanje osobe koja je preživjela nasilje

4.1. Postupak prijave radnika_ce Mreže Mladih Hrvatske

4.2. Postupak prijave suradnika_ce, praktikanta_ce i volontera_ke Mreže Mladih Hrvatske

4.3. Postupak prijave sumnje ili saznanja počinjenja seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja ili seksualnog uznemiravanja djeteta do 18. godine života

5. Protokol o postupanju Mreže mladih Hrvatske u slučaju seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja te seksualnog uznemiravanja

6. Smjernice za pružanje pomoći i upućivanje na oblike podrške osobe koja je preživjela seksualno iskorištavanje i zlostavljanje

6.1. Korisni kontakti

i. UVODNO

Mreža mladih Hrvatske zalaže se za promicanje rodno ravnopravnog društva u cilju postizanja jednakih mogućnosti i prilika za sve osobe, društva u okviru kojeg će se poštovati autonomija svake osobe. Jednako tako osuđuje svaki oblik nasilja i diskriminacije, kao što su i seksualno nasilje, odnosno seksualno iskorištavanje i zlostavljanje.

U skladu s time, seksualno nasilje Mreža mladih Hrvatske (nadalje: Mreža) shvaća u okviru međunarodnih i nacionalnih dokumenata koji ga definiraju kao jednog od dva dominantna oblika rodno uvjetovanog nasilja. Uz seksualno nasilje, drugi dominantan oblik je nasilje u obitelji. Karakteristika rodno uvjetovanog nasilja jest da je riječ o oblicima nasilja u kojima su u većini slučajeva počinitelji muškarci, dok su osobe koje nasilje doživljavaju većinom djevojčice, djevojke i žene. Pri tome se ne umanjuju niti ne ignoriraju slučajevi rodno uvjetovanog nasilja kojeg doživljavaju dječaci i muškarci. Seksualno nasilje nije čin seksualnosti već ono predstavlja povredu osobnih i intimnih granica te predstavlja čin iskazivanja moći i kontrole.

Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbul, 11.V.2011) međunarodni je ugovor Vijeća Europe koju je Republika Hrvatska ratificirala 2018. godine (NN 3/2018). Konvencija u članku 36. definira seksualno nasilje na sljedeći način:

Seksualno nasilje, uključujući silovanje:

a) vaginalna, analna ili oralna penetracija seksualne naravi bilo kojim dijelom tijela ili predmetom u tijelo druge osobe bez pristanka te osobe;

b) druge radnje seksualne naravi s drugom osobom bez pristanka te osobe;

c) utjecanje da druga osoba, bez svojega pristanka, sudjeluje u radnjama seksualne naravi s trećom osobom. Pristanak mora biti dobrovoljan kao rezultat slobodne volje osobe, što se procjenjuje prema okolnostima slučaja.

Nadalje, Konvencija o pravima djeteta u članku 34. definira seksualno iskorištavanje i zlostavljanje te ističe da se:

Države stranke obvezuju da će zaštititi dijete od svakog oblika spolnog izrabljivanja i zlostavljanja. U tu će svrhu države stranke osobito poduzeti sve nacionalne, bilateralne i multilateralne mjere kako bi spriječile:

a) navođenje ili prinuđivanje djeteta na bavljenje bilo kojom nezakonitom spolnom djelatnošću;

b) izrabljivačku uporabu djeteta u prostituciji ili kakvoj drugoj nezakonitoj spolnoj djelatnosti;

c) izrabljivačku uporabu djeteta u pornografskim predstavama i materijalima.

1. KODEKS NULTE TOLERANCIJE MREŽE MLADIH HRVATSKE NA SEKSUALNO ISKORIŠTAVANJE I ZLOSTAVLJANJE

Mreža mladih Hrvatske potiče, podržava i promovira nultu toleranciju na seksualno iskorištavanje i zlostavljanje u radnom okruženju među svojim radnicima_cama, suradnicima_cama, praktikantima_cama, volonterima_kama te svim drugim osobama koji dolaze u doticaj s radom, aktivnostima i programima Mreže.

Seksualno iskorištavanje i zlostavljanje u bilo kojem obliku, suprotno je temeljnim vrijednostima na kojima počiva Mreža i ne smije se tolerirati niti ostati nepristran_a u slučaju saznanja ili svjedočenja. Upravni odbor Mreže usvojio je **Kodeks nulte tolerancije Mreže mladih Hrvatske na seksualno iskorištavanje i zlostavljanje uz popratne obaveze, smjernice i protokole o postupanju** (nadalje: *Kodeks nulte tolerancije*) kojim se osuđuju svi oblici seksualnog nasilja i nastoji Mrežu učiniti sigurnim mjesto za rad i djelovanje.

Nastavno na definiranje seksualnog nasilja, i pripadajućih oblika seksualnog nasilja¹, prema Konvenciji Vijeća Europe za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, Konvenciji o zaštiti prava djeteta, Kaznenom zakonu Republike Hrvatske, Zakonu o suzbijanju diskriminacije i Protokolu o postupanju u slučaju seksualnog nasilja, Mreža definira seksualno iskorištavanje, seksualno zlostavljanje i seksualno uznemiravanje prema **Ujedinjenim narodima**, kao glavnom vodiljom u određivanju ovih oblika seksualnog nasilja za dokument *Kodeks nulte tolerancije*:

Seksualno iskorištavanje: svaki pokušaj ili čin zlostavljanja zloupotrebom položaja ranjivosti, moći, povjerenja, u seksualne svrhe, uključujući i, ali ne ograničavajući se na, novčanu, društvenu ili političku korist od seksualnog iskorištavanja druge osobe.

Seksualno zlostavljanje: svaki pokušaj ili čin fizičkog napada seksualne prirode, bilo da je počinjen upotrebom sile, pod nejednakim ili prisilnim uvjetima.

Seksualno uznemiravanje: seksualno uznemiravanje je svako nepoželjno ponašanje seksualne prirode za koje se može očekivati ili smatrati da će uzrokovati uvredu ili poniženje, kada takvo ponašanje ometa rad, postavlja se kao uvjet za zapošljavanje ili stvara zastrašujuće, neprijateljsko ili uvredljivo radno okruženje. Seksualno uznemiravanje može se pojaviti na radnom mjestu ili u vezi s poslom. Iako obično uključuje obrazac ponašanja, seksualno uznemiravanje može imati oblik jednog incidenta. Prilikom procjene razumnosti očekivanja ili percepcije, gledište osobe koja doživljava nasilno ponašanje se mora uzeti u obzir.

¹ Oblici seksualnog nasilja su seksualno uznemiravanje, seksualno iskorištavanje i zlostavljanje (različiti oblici nastavno na Glavu XVI. i Glavu XVII. Kaznenog zakona Republike Hrvatske), zlouporaba snimke spolno eksplicitnog sadržaja, pokušaj silovanja, silovanje, incest.

Selska cesta 112c

10 000 Zagreb, Hrvatska

OIB: 25858858563

+385 1 4573 937

www.mmh.hr

info@mmh.hr

Mreža mladih Hrvatske postavlja nultu stopu tolerancije na seksualno iskorištavanje i zlostavljanje djece, mladih i odraslih svojim radnicima_cama, suradnicima_cama, praktikantima_cama i volonterima_kama. U suprotnom slučaju će se postupiti prema mehanizmima i protokolima o postupanju u slučaju seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja te važećem zakonodavnom okviru Republike Hrvatske bez odgode i zadržke.

Upravni odbor Mreže donosi odluke o ovlaštenim osobama organizacije za poštivanje i provođenje *Kodeksa nulte tolerancije*, odnosno:

- a) odluku o Povjereniku_ci za procesuiranje seksualnog uznemiravanja;
- b) odluku o ovlaštenim osobama koje će provoditi protokol o postupanju Mreže u slučaju seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja te seksualnog uznemiravanja.

Svi radnici_ce, suradnici_ce, praktikanti_ce, volonteri_ke te sve druge osobe koji dolaze u doticaj s radom, aktivnostima i programima Mreže trebaju biti poštovani kao osobe u skladu sa zajamčenim pravima na život, zaštitu osobnog integriteta i dostojanstva, a ponajviše prava na vlastitu autonomiju. Bilo koja vrsta namjernog fizičkog, verbalnog ili neverbalnog povrjeđivanja, napastovanja, uznemiravanja, ucjenjivanja, onemogućavanja, prijetnji, prisiljavanja, ponižavanja, zastrašivanja, izrugivanja, vrijeđanja, različitih bludnih radnji, pokušaja silovanja ili silovanja, druge osobe ili osoba, predstavlja povredu *Kodeksa nulte tolerancije*.

Svaki radnik_ca, suradnik_ca, praktikant_ica, volonter_ka ili druga osoba/osobe koje dolaze u doticaj s radom, aktivnostima i programima Mreže trebaju se ponašati u skladu s načelima jednakosti, pravednosti i poštovanja tako da su isključeni svi oblici nasilja, diskriminacije, zlostavljanja, uznemiravanja ili iskorištavanja.

Mreža mladih Hrvatske potiče i namjerava održati klimu sigurnog radnog okruženja za sve osobe uključene u Mrežin rad i djelovanje te je dužna svakog radnika_cu, suradnika_cu, praktikanta_cu, volontera_ku te druge osobe vezane za rad i djelokrug Mreže upoznati s postojanjem **Kodeksa nulte tolerancije na seksualno iskorištavanje i zlostavljanje uz popratne obaveze, smjernice i protokole o postupanju**.

2. ORGANIZACIJSKI MANAGEMENT

Mreža mladih Hrvatske u sve oblike ugovora kojima se reguliraju radni odnosi radnika_ca volontera_ki, praktikanata_ica i honorarnih djelatnika_ca uključuje klauzulu o suzbijanju seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja.

Na ovaj način Mreža prati i poštuje UNICEF-ovu Strategiju za prevenciju i odgovor na seksualno iskorištavanje i zlostavljanje te seksualno uznemiravanje (**UNICEF Strategy to Prevent and Respond to Sexual Exploitation and Abuse and Sexual Harassment**), kao i zakonske i pravne okvire Republike Hrvatske koji reguliraju i kažnjavaju različite oblike seksualnog nasilja, od čega su to:

1. Kazneni zakon Republike Hrvatske (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)
2. Zakon o suzbijanju diskriminacije Republike Hrvatske (NN 85/08, 112/12)
3. Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja (NN 70/2018)
4. Zakon o ravnopravnosti spolova (NN 82/08, 69/17)
5. Zakon o kaznenom postupku Republike Hrvatske NN 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19

Klauzula prevencije seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja za reguliranje radnih odnosa u organizaciji glasi:

- *Svaka osoba angažirana za rad ili kroz rad organizacije Mreže mladih Hrvatske dužna je pridržavati se „Kodeksa nulte tolerancije Mreže mladih Hrvatske na seksualno iskorištavanje i zlostavljanje“ čime se eksplicitno zabranjuju svi oblici seksualnog nasilja prema djeci, mladima i odraslima. U suprotnom je organizacija dužna postupiti bez odgode i zadržke u smjeru suzbijanja i prijave seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja prema važećem zakonodavnom okviru Republike Hrvatske te mehanizmima i protokolima Mreže mladih Hrvatske.*

Klauzula za partnerske sporazume i slične dokumente suradnje između Mreže mladih Hrvatske i druge(ih) strane glasi:

- *Druga strana se obvezuje na nultu toleranciju na seksualno iskorištavanje i zlostavljanje i poštovanje Kodeksa nulte tolerancije te će poduzeti sve mjere s ciljem prevencije i reakcije na seksualno iskorištavanje i zlostavljanje u skladu s važećim zakonodavnim okvirom Republike Hrvatske te mehanizmima i protokolima Mreže mladih Hrvatske.*

Mreža će prilikom svakog novog zapošljavanja izvršiti za sve kandidate_kinje proceduru koja uključuje usmenu ili pismenu provjeru referenci kandidata_kinje, internetsku pretragu te po potrebi zatražiti potvrdu o nekažnjavanju osobe ako se zapošljava osoba koja će biti u direktnom kontaktu i radu s djecom i mladima do 18 godina.

Selska cesta 112c

10 000 Zagreb, Hrvatska

OIB: 25858858563

+385 1 4573 937

www.mmh.hr

info@mmh.hr

3. EDUKACIJA I OSVJEŠTAVANJE O SEKSUALNOM ISKORIŠTAVANJU I ZLOSTAVLJANJU

Svi radnici_ce Mreže mladih Hrvatske, kao i svaka novo zaposlena osoba dužna je u roku od 30 radnih dana od početka radnog odnosa sudjelovati i proći dvije (2) obavezne edukacije:

1. Edukaciju o rodno uvjetovanom nasilju s naglaskom na seksualno nasilje provedenu od strane ovlaštene osobe ispred Mreže mladih Hrvatske (Povjerenik_ca za procesuiranje seksualnog uznemiravanja)
2. Online edukaciju kreiranu od strane UNICEF-a i Ženske sobe – Centra za seksualna prava naziva „Rodno uvjetovano nasilje i seksualno nasilje“.

Mreža prikuplja dokaze o sudjelovanju u online edukaciji UNICEF-a putem potvrde o završenom „Kvizu provjere znanja“, a dokaze o edukaciji provedenoj unutar Mreže potvrđuje dokazima o sudjelovanju na istoj (potpisna lista, plan rada, fotografije i slično).

Obje edukacije uključuju upoznavanje radnika_ca s definiranjem seksualnog nasilja (prema definiciji Ujedinjenih naroda), zabranu seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja, radnjama u slučaju doživljavanja ili činjena seksualnog nasilja (prijava), kao i protokolima i smjernicama za pružanje pomoći osobama koje su preživjele seksualno nasilje.

Mreža aktivno radi na podizanju svijesti kod radnika_ca i drugih povezanih osoba s radom organizacije te korisnika_ca (uključujući djecu) kroz svoje svakodnevno djelovanje informiranjem i osvještavanjem putem promotivnih materijala o važnosti prijavljivanja seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja te upućivanjem radnika_ca i drugih osoba na edukacije i javne aktivnosti s ciljem osvještavanja i prevencije o seksualnom nasilju nad djecom, mladima i odraslima.

Mreža mladih Hrvatske kroz sva svoja djelovanja aktivno promiče i zalaže se za rodnu ravnopravnost svih rodova.

4. POSTUPAK PRIJAVE SUMNJE ILI OPTUŽBE ZA SEKSUALNO ISKORIŠTAVANJE I ZLOSTAVLJANJE TE SEKSUALNO UZNEMIRAVANJE OSOBE KOJA JE PREŽIVJELA NASILJE

Mreža mladih Hrvatske postavlja mehanizam za radnike_ce, suradnike_ce, praktikante_ce, volontere_ke i korisnike_ce (uključujući djecu) koji dolaze u doticaj s radom, aktivnostima i programima Mreže da sigurno prijave sumnje i/ili optužbe na seksualno iskorištavanje i zlostavljanje koje su doživjeli osobno ili su istome svjedočili.

4.1. Postupak prijave radnika_ce Mreže mladih Hrvatske

Vodeći se Pravilnikom o radu Mreže mladih Hrvatske o *Zaštiti dostojanstva radnika_ce* kao i zakonskim i pravnim okvirima Republike Hrvatske koji reguliraju i kažnjavaju različite oblike seksualnog nasilja:

1. Kazneni zakon Republike Hrvatske (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21)
2. Zakon o suzbijanju diskriminacije Republike Hrvatske (NN 85/08, 112/12)
3. Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja (NN 70/2018)
4. Zakon o ravnopravnosti spolova (NN 82/08, 69/17)
5. Zakon o kaznenom postupku Republike Hrvatske NN 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19

organizacija civilnog društva, odnosno Mreža mladih Hrvatske definira sljedeći postupak prijave sumnje ili optužbe za seksualno iskorištavanje i zlostavljanje **radnika_ce**:

- U slučaju preživljenog **seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja** radnik_ca pokreće postupak prijave nasilja podnoseći pisanu ili usmenu prijavu Glavnom tajniku_ci i Upravnom odboru Mreže, o čemu Glavni tajnik_ca sastavlja pismenu zabilješku;
- U slučaju preživljenog ili doživljavanja **seksualnog uznemiravanja** radnik_ca pokreće postupak prijave nasilja podnoseći pisanu ili usmenu prijavu osobi koju poslodavac ovlasti, odnosno Povjereniku_ci za procesuiranje seksualnog uznemiravanja koji sastavlja pismenu zabilješku
- U slučaju počinjenja seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja radnika_ce od strane Glavnog tajnika_ce, radnik_ca pokreće postupak prijave nasilja podnoseći pisanu ili usmenu prijavu Upravnom odboru Mreže, o čemu Predsjednik_ca ili Potpredsjednika_ca sastavlja pismenu zabilješku;
- U slučaju počinjenja seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja radnika od strane člana_ice Upravnog odbora, radnik_ca pokreće postupak prijave nasilja podnoseći pisanu ili usmenu prijavu Glavnom tajniku_ci i članovima_icama Upravnog odbora koji nisu uključeni u počinjenje nasilja;
- Pismenu zabilješku potpisuje Glavni_a tajnik_ca ili Predsjednik_ca te radnik_ca koji je pritužbu podnio_la.

Svi podaci utvrđeni u postupku prijave radnika_ice su tajni i čuvaju se na sigurnom mjestu, pod ključem s pristupom najodgovornije osobe² u organizaciji.

Uzimajući u obzir sve okolnosti konkretnog slučaja, kada se utvrdi da je radnik_ica preživjela prijavljeno seksualno iskorištavanje i zlostavljanje ili seksualno uznemiravanje, Mreža može donijeti neku od sljedećih mjera:

- usmena opomena radniku_ici koji je izvršio seksualno uznemiravanje;
- pismena opomena radniku_ici koji je izvršio seksualno uznemiravanje;
- prijava radnika_ice koji je izvršio seksualno iskorištavanje i zlostavljanje nadležnim državnim institucijama za provođenje istrage i procesuiranje seksualnog nasilja (policija, Državno odvjetništvo);
- redovni ili izvanredni otkaz ugovora o radu.

Bez obzira na odluku Mreže, radnik_ica se potiče da (i) samostalno prema zakonima Republike Hrvatske prijavi osobu koja je nad njom izvršila nasilje.

4.2. Postupak prijave suradnika_ice, praktikanta_ice i volontera_ke Mreže mladih Hrvatske

Vodeći se *Kodeksom nulte tolerancije* te zakonskim i pravnim okvirom Republike Hrvatske koji reguliraju i kažnjavaju sve oblike seksualnog nasilja (*isti kao i prethodno navedeni u 4.1. poglavlju*) Mreža definira sljedeći postupak prijave sumnje ili optužbe za seksualno iskorištavanje i zlostavljanje suradnika_ice, praktikanta_ice i volontera_ke (nadalje *suradnik_ica*):

- U slučaju preživljenog seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja ili seksualnog uznemiravanja suradnik_ica pokreće postupak prijave nasilja podnoseći pisanu ili usmenu prijavu Glavnom tajniku_ici ili Upravnom odboru Mreže, o čemu se sastavlja pismena zabilješka;
- Pismenu zabilješku potpisuje Glavni tajnik_ica ili Predsjednik_ica te suradnik_ica koji je pritužbu podnio_ila.

Svi podaci utvrđeni u postupku prijave suradnika_ica su tajni i čuvaju se na sigurnom mjestu, pod ključem s pristupom najodgovornije osobe u organizaciji.

Uzimajući u obzir sve okolnosti konkretnog slučaja, kada se utvrdi da je suradnik_ica preživjela prijavljeno seksualno iskorištavanje i zlostavljanje ili seksualno uznemiravanje, Mreža može donijeti neku od sljedećih mjera:

² Najodgovornijim osobama u Mreži mladih Hrvatske smatraju se Glavni tajnik_ica i Predsjednik_ica.

Selska cesta 112c

10 000 Zagreb, Hrvatska

OIB: 25858858563

+385 1 4573 937

www.mmh.hr

info@mmh.hr

- usmena opomena osobi koji_koja je izvršio seksualno uznemiravanje;
- pismena opomena osobi koji_koja je izvršio seksualno uznemiravanje;
- prijava osobe koji_koja je izvršio seksualno uznemiravanje, seksualno iskorištavanje i zlostavljanje nadležnim državnim institucijama za provođenje istrage i procesuiranje seksualnog nasilja (policija, Državno odvjetništvo);
- redovni ili izvanredni otkaz ugovora o radu (u slučaju počinjenja nasilja od strane radnika_ce);
- prekid honorarnog ugovora/partnerskog ugovora/sporazuma o suradnji/ugovora o volontiranju i slično.

Bez obzira na odluku Mreže, suradnik_ca se potiče da (i) samostalno prema zakonima Republike Hrvatske prijavi osobu koja je nad njom izvršila nasilje.

4.3. Postupak prijave sumnje ili saznanja počinjenja seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja ili seksualnog uznemiravanja djeteta do 18. godine života

Iznimno, u slučajevima počinjenja seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja ili seksualnog uznemiravanja nad **djetetom/djecom (do 18. godine života)**, Glavni tajnik_ca ili Predsjednik_ca ili bilo koja druga zaposlena ili za rad Mreže vezana osoba, dužna je **po saznanju i/ili na sumnju**:

1. **žurno i bez odgode** počinitelja_icu nasilja prijaviti nadležnim državnim institucijama za procesuiranje seksualnog nasilja (policija, Državno odvjetništvo);

Paralelno je potrebno:

2. obavijestiti pisano ili usmenim putem Glavnog tajnika_cu i/ili Upravni odbor Mreže o svim saznanjima i počinjenim koracima prijave nasilja;
3. obavijestiti roditelje/zakonske skrbnike/odgovornu punoljetnu osobu za dijete o saznanju ili sumnji te obavezi prijave nasilja nadležnim državnim institucijama.

Naglašava se još jednom kako je prethodno navedeno (od 1. do 3. točke) obaveza svakog radnika_ce, suradnika_ce, volontera_ke, praktikanta_ice te su isti dužni postupati prema navedenom protokolu.

Svi učinjeni postupci i prikupljene informacije o djetetu/djeci su tajni i ni na koji način ne smiju biti iznošeni u javnost ili drugim osobama.

U ovom slučaju kao i u prethodnima, Mreža mladih Hrvatske vodi se ovim *Kodeksom nulte tolerancije* te zakonskim i pravnim okvirom Republike Hrvatske koji reguliraju i kažnjavaju različite oblike seksualnog nasilja.

5. PROTOKOL O POSTUPANJU MREŽE MLADIH HRVATSKE U SLUČAJU SEKSUALNOG ISKORIŠTAVANJA I ZLOSTAVLJANJA TE SEKSUALNOG UZNEMIRAVANJA

Mreža mladih Hrvatske, nastavno na definiran postupak prijave sumnje i/ili optužbe za seksualno iskorištavanje i zlostavljanje (Poglavlje 4. dokumenta), definira protokol o postupanju u slučaju seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja te seksualnog uznemiravanja.

1. Osoba koja je preživjela seksualno iskorištavanje i zlostavljanje ili seksualno uznemiravanje pisanu ili usmenu prijavu podnosi Glavnom tajniku_ci i/ili članovima_icama Upravnog odbora, ovisno o prethodno opisanim varijacijama u poglavlju 4. dokumenta;
2. Osoba koja ima saznanje ili sumnju na počinjenje seksualnog nasilja nad djetetom/djecom dužna je žurno i bez odgode prijaviti nasilje nadležnim državnim institucijama, pisano ili usmeno obavijestiti Glavnog tajnika_cu i/ili Upravni odbor Mreže te obavijestiti roditelje/zakonske skrbnike/odgovornu punoljetnu osobu za dijete;
3. Osoba koja je preživjela seksualno iskorištavanje i zlostavljanje ili seksualno uznemiravanje može anonimnom prijavom mimo organizacijskih struktura Mreže prijaviti saznanje ili sumnju na počinjeno ili preživljeno seksualno iskorištavanje i zlostavljanje ili seksualno uznemiravanje nadležnim državnim institucijama;
4. Osoba može i anonimnim putem nasilje prijaviti Glavnom tajniku_cu ili Upravnom odboru Mreže navodeći u prijavi sljedeće podatke:
 - ime i prezime osobe koju se prijavljuje
 - vrijeme i mjesto događaja
 - opis događaja
 - informacije o prisutnim osobama/svjedocima
 - opisati/priložiti dokaze ukoliko postoje;
5. Glavni tajnik_ca i/ili Upravni odbor Mreže sastavljaju pisanu zabilješku koju potpisuje ovlaštena osoba za zastupanje te osoba koja je pritužbu podnijela;
6. Glavni tajnik_ca³ i Upravni odbor Mreže, odnosno minimalno 3 osobe (1 Glavni tajnik_ca i 2 člana_ice Upravnog odbora) u roku od 3 radna dana od zaprimanja pritužbe osobe koja je preživjela nasilje, dužni su sastaviti pisanu zabilješku i prikupiti potpise ovlaštene osobe za zastupanje i osobe koja je podnijela pritužbu;

³ U slučaju počinjenja nasilja od strane Glavnog tajnika_ce, sudjeluju 3 osobe iz Upravnog odbora Mreže mladih Hrvatske.

Selska cesta 112c

10 000 Zagreb, Hrvatska

OIB: 25858858563

+385 1 4573 937

www.mmh.hr

info@mmh.hr

7. Glavni tajnik_ca⁴ i Upravni odbor Mreže, odnosno minimalno 3 osobe (1 Glavni tajnik_ca i 2 člana_ice Upravnog odbor) dužni su u roku od 5 radnih dana od zaprimanja pritužbe osobe koja je preživjela nasilje obaviti razgovor s osobom kojoj se stavlja na teret takvo ponašanje te mogućim svjedocima_kinjama i donijeti odluku o daljnjim postupcima;
8. Mreža mladih Hrvatske može donijeti neku od sljedećih mjera prema osobi kojoj se stavljaju na teret pritužbe:
 - usmenu opomenu osobi koja je izvršila seksualno uznemiravanje,
 - pismenu opomenu osobi koja je izvršila seksualno uznemiravanje,
 - prijava osobe koja je izvršila seksualno uznemiravanje, seksualno iskorištavanje i zlostavljanje nadležnim državnim institucijama za provođenje istrage i procesuiranje seksualnog nasilja (policija, Državno odvjetništvo),
 - redovni ili izvanredni otkaz ugovora o radu, ili prekid honorarnog ugovora/partnerskog ugovora/sporazuma o suradnji/ugovora o volontiranju i slično;
9. Iznimno u slučajevima saznanja ili sumnje na počinjene seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja ili seksualnog uznemiravanja prema djetetu/djeci, svaka zaposlena ili na bilo koji drugi način angažirana ili vezana za rad i djelovanje Mreže, dužna je žurno i bez odgode prijaviti nadležnim državnim institucijama počinitelja_icu nasilja nadležnim državnim institucijama;
10. U slučaju anonimne prijave, Mreža mladih Hrvatske dužna je u roku od 5 radnih dana od saznanja, oformiti tim od 4 osobe (Glavni tajnik_ca³, Povjerenik_ca za procesuiranje seksualnog uznemiravanja i 2 odnosno 3 člana_ice Upravnog odbora) koje će poduzeti radnje s ciljem prikupljanja informacija o nasilju i uključenoj osobi/osobama kojima se tereti takvo ponašanje kako bi se čim prije donijela odluka o daljnjem postupanju.

⁴ Isto kao i prethodno navedeno pojašnjenje.

6. SMJERNICE ZA PRUŽANJE POMOĆI I UPUĆIVANJE NA OBLIKE PODRŠKE OSOBE KOJA JE PREŽIVJELA SEKSUALNO ISKORIŠTAVANJE I ZLOSTAVLJANJE

Bez obzira na to koji je oblik seksualnog nasilja netko doživio, pritom se javljaju različiti osjećaji i emocije. Emocionalni odgovor na preživljeno nasilje može se pojaviti odmah nakon zlostavljanja ili s vremenskim odmakom. Svaka je reakcija na traumatsko iskustvo normalna.⁵ Nema standardnog odgovora na preživljeno seksualno iskorištavanje i zlostavljanje niti na seksualno uznemiravanje, i svaka osoba koja je preživjela nasilje može doživjeti različite osjećaje. S obzirom da se osjećaju mogu protezati iz krajnosti u krajnost, od osjećaja krivnje do osjećaja ljutnje, kako netko trenutno razmišlja i osjeća je normalno i sasvim u redu. Svaka je osoba drugačija i time drugačije reagira te se nosi s preživljenom traumom.

Odluku o prijavi preživljenog seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja te seksualnog uznemiravanja donosi isključivo osoba koja ga je doživjela i ta odluka može utjecati na njezin život i načine nošenja s traumatskim iskustvom. Spomenuta odluka može biti vrlo teška i emocionalno zahtjevna te je stoga važno istaknuti dvije mogućnosti koje stoje na raspolaganju – što napraviti ako se osoba odluči za prijavu i što napraviti ako ga (trenutačno) ne želi prijaviti.

Sljedeći dio je preuzet iz publikacije „Vodič za osobe koje su preživjele seksualno nasilje“.

1. PRIJAVA PREŽIVJENOG SEKSUALNOG NASILJA

- Odmah otiđite nekamo gdje se osjećate sigurno (u svoj dom, dom bliske osobe).
- Nazovite prijateljicu/prijatelja ili člana obitelji kome vjerujete kako bi bila/bio uz vas.
- Nemojte se tuširati, kupati, prati ruke i lice ili urinirati u slučaju preživljenog pokušaja silovanja ili silovanja (ako morate urinirati, upotrijebite čistu čašu i mokraću spremite kao dokaz).
- Nemojte se presvlačiti ili uništavati odjeću koju ste imale/imali na sebi.
- Ako se presvučete, spremite odjeću koju ste imale/imali na sebi u čiste vrećice (svaku stvar zasebno) i ponesite sa sobom.
- Nemojte mijenjati ili dotjerivati svoj trenutačni izgled.
- Obratite se najbližoj policijskoj postaji gdje ćete dati iskaz i iz koje će vas otpratiti u najbližu bolnicu na medicinski pregled.
- Imajte na umu da su osjećaji koje trenutačno osjećate normalna reakcija na preživljeno nasilje (strah, ljutnja, šok, bespomoćnost i slično).
- Prijavljeni slučaj preuzet će nadležne institucije koje će postupati u skladu sa svojim zakonskim ovlastima i propisanim procedurama.

⁵ Tukara Komljenović, Josipa, Mamula M. i Drožđan-Kranjčec, A. (2020.) „Vodič za osobe koje su preživjele seksualno nasilje“, Zagreb: Ženska soba.

Selska cesta 112c

10 000 Zagreb, Hrvatska

OIB: 25858858563

+385 1 4573 937

www.mmh.hr

info@mmh.hr

- Razmislite o tome da potražite stručnu pomoć i podršku kako biste si olakšale/olakšali nošenje s traumatskim iskustvom.

2. ODGODA ILI NEPRIJAVLJIVANJE NASILJA

Ako trenutno niste sigurni_ne želite li prijaviti neki od preživljenih oblika seksualnog nasilja ili ste sigurni_ne da ga ne želite prijaviti:

- Odmah otiđite nekamo gdje se osjećate sigurno (u svoj dom, dom bliske osobe).
- Nazovite prijateljicu/prijatelja ili člana obitelji kome vjerujete kako bi bila/bio uz vas.
- Nemojte uništiti odjeću koju ste imale/imali na sebi. Spremite je u čistu vrećicu ako se predomislite i odlučite prijaviti nasilje.
- Probajte zapisati događaj i navesti što više pojedinosti kojih se sjećate ako jednom ipak odučite prijaviti nasilje.
- Imajte na umu da su osjećaji koje trenutačno osjećate normalna reakcija na preživljeno nasilje (strah, ljutnja, šok, bespomoćnost i slično).
- Otiđite u najbližu bolnicu na pregled jer je važno:
 - utvrditi bilo koju vrstu povrede (moguće je da osoba od šoka nije svjesna nekih
 - tjelesnih povreda)
 - otkloniti sumnju na spolno prenosive bolesti ili trudnoću (ovo je prvi korak uspostave kontrole nad vlastitim životom)
 - prikupiti medicinsku dokumentaciju i dokaze (ako ipak odlučite prijaviti seksualno nasilje, medicinska dokumentacija služit će kao dokaz).
- Razmislite o tome da potražite stručnu pomoć i podršku kako biste si olakšali_le nošenje s traumatskim iskustvom.

Bez obzira na to što odlučite danas, sutra, za mjesec dana ili za nekoliko godina, važno je znati da su načini nošenja s preživljenim traumatskim iskustvom različiti i da su svi oni normalne reakcije. (Ne)prijavlivanje nekog oblika doživljenog seksualnog nasilja u konačnici je samostalan izbor svake (punoljetne) osobe i ne smije joj se oduzeti pravo odlučivanja. Sve što se može i treba napraviti je pružiti podršku i korisne informacije te osigurati jaku socijalnu mrežu bliskih osoba koje će biti potpora osobi koja je preživjela seksualno nasilje u njezinoj odluci.

Selska cesta 112c

10 000 Zagreb, Hrvatska

OIB: 25858858563

+385 1 4573 937

www.mmh.hr

info@mmh.hr

Svim radnicima_cama, suradnicima_cama, praktikantima_cama, volonterima_kama te drugim osobama uključenim u rad i djelatnost Mreže mladih Hrvatske (kao što su razne skupine korisnika_ca) važno je biti upoznat sa sljedećim činjenicama:

1. Osobe koje su preživjele seksualno iskorištavanje i zlostavljanje ili seksualno uznemiravanje trebaju samostalno i svojevrijedno odabrati oblik pomoći koji im je potreban, bez nametanja vlastitog mišljenja drugih osoba;
2. Iznimno je važno pružiti informacije o radu savjetovališta koja anonimno i besplatno pružaju pomoć i podršku osobama koje su preživjele neki oblik seksualnog nasilja;
3. Iznimno je važno pružiti informacije o pravima žrtava seksualnog nasilja, a ukoliko osoba nije s istima upoznata, potrebno je biti u mogućnosti uputiti osobu koja je preživjela nasilje na nadležne institucije ili druge organizacije civilnoga društva za dodatne informacije o vlastitim pravima;
4. Ako Vam se obrati osoba (punoljetna) koja je preživjela neki oblik seksualnog nasilja, ostanite **mirni i sabrani** jer je toj osobi potrebna vaša podrška. Osigurajte **sigurno mjesto** za razgovor te objasnite kako je **ispravno** što vam se želi povjeriti. Naglasite kako nasilje **nije njena krivnja i odgovornost**. Kreirajte atmosferu **povjerenja i privatnosti** u kojoj ćete osobu moći saslušati i pomoći joj da **izrazi** svoje **osjećaje**.
5. Osim svega navedenog, ako osoba do sada nije upoznata s postojanjem *Kodeksa nulte tolerancije* Mreže, uputite ju na isti ili joj objasnite postupak prijave nasilja poslodavcu i/ili nadležnim državnim institucijama.
6. Iznimno u slučajevima saznanja ili sumnje na seksualno iskorištavanje i zlostavljanje ili seksualno uznemiravanje nad djetetom/djecom, svaka osoba je dužna žurno i bez odgode prijaviti djelo nadležnim državnim institucijama. Djetetu se možete **zahvaliti** na ukazanom povjerenju i objasniti da između vas **ne smije biti tajni** te da sve što ste saznali ste dužni prijaviti. S djetetom ne trebate provoditi obavještajni razgovor ili ga ispitivati pojedinačne informacije o nasilju (to čine nadležne državne institucije), no budite svjesni da ćete u policijskoj postaji/Državnom odvjetništvu u svojstvu svjedoka_inje dati svoj iskaz o saznanju i podacima koje imate.

Selska cesta 112c

10 000 Zagreb, Hrvatska

OIB: 25858858563

+385 1 4573 937

www.mmh.hr

info@mmh.hr

6.1. KORISNI KONTAKTI

INSTITUCIJE

- ✓ **POLICIJA** - telefon: 112 ili 192
- ✓ **POLIKLINIKA ZA ZAŠTITU DJECE I MLADIH GRADA ZAGREBA** (Zagreb) - telefon: 01/3457-518, e-adresa: info@poliklinika-djeca.hr, internetska stranica: www.poliklinika-djeca.hr
- ✓ **PRAVOBRANITELJICA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA** - telefon: 01/4848-100, e-adresa: ravnopravnost@prs.hr, internetska stranica: www.prs.hr
- ✓ **ODJELI ZA PODRŠKU ŽRTVAMA I SVJEDOCIMA PRI ŽUPANIJSKIM SUDOVIMA**
 1. Županijski sud u Osijeku - telefon: 031/228-500, e-adresa: podrska-svjedocima@zsos.pravosudje.hr
 2. Županijski sud u Vukovaru - telefon: 032/452-529, e-adresa: podrska-svjedocima-vu@pravosudje.hr
 3. Županijski sud u Rijeci - telefon: 051/355-645, e-adresa: podrska-svjedocima-ri@pravosudje.hr
 4. Županijski sud u Zadru - telefon: 023/203-640, e-adresa: podrska-svjedocima@pravosudje.hr
 5. Županijski sud u Sisku - telefon: 044/524-419, e-adresa: podrska-svjedocima-sk@zssk.pravosudje.hr
 6. Županijski sud u Zagrebu - telefon: 01/4801-062, e-adresa: podrska-svjedocima-zg@pravosudje.hr
 7. Županijski sud u Splitu - telefon: 021/387-543, e-adresa: podrska-svjedocima-st@pravosudje.hr

ORGANIZACIJE CIVILNOGA DRUŠTVA

- ✓ **CENTAR ZA ŽRTVE SEKSUALNOG NASILJA** pri Ženskoj sobi (Zagreb, cijela Republika Hrvatska) - telefon: 01/6119-444, e-adresa: savjetovaliste@zenskasoba.hr, internetska stranica: www.zenskasoba.hr
- ✓ **AUTONOMNA ŽENSKA KUĆA ZAGREB** (Zagreb) - telefon: 0800 55 44, e-adresa: azkz@zamir.net, internetska stranica: www.azkz.net
- ✓ **B.a.B.e. – BUDI AKTIVNA. BUDI EMANCIPIRAN.** (Zagreb, Vukovar) - SOS telefon: 0800 200 144 ili 01/4611-351, telefon: 01/4663-666, e-adresa: babe@babe.hr, internetska stranica: babe@babe.hr
- ✓ **CENTAR ZA ŽENE ŽRTVE RATA „ROSA“** (Zagreb) - telefon: 01/4551-142, e-adresa: cenzena@zamir.net, internetska stranica: www.czzzr.hr
- ✓ **HRABRI TELEFON** - telefon: 116 111 (za djecu), 0800 0800 (za roditelje, skrbnice/skrbnike, članice/članove obitelji), e-adresa: info@hrabritelefon.hr, internetska stranica: <https://udruga.hrabritelefon.hr/>

Mreža mladih Hrvatske (MMH) je savez od preko 70 nevladinih udruga mladih i za mlade koji u Republici Hrvatskoj djeluje kao nacionalna krovna organizacija mladih (eng. National Youth Council) i članica je Europskog foruma mladih. MMH je nevladina, neprofitna i nestranačka udruga osnovana u prosincu 2002. godine. MMH zagovara i promiče interese i stavove mladih na načelima tolerancije, razumijevanja te poštivanja njihovih prava i potreba.

Selska cesta 112c

10 000 Zagreb, Hrvatska

OIB: 25858858563

+385 1 4573 937

www.mmh.hr

info@mmh.hr

-
- ✓ **NACIONALNI POZIVNI CENTAR ZA ŽRTVE KAZNENIH DJELA I PREKRŠAJA** pri Udruzi za podršku žrtvama i svjedocima (cijela Republika Hrvatska) - telefon: 116 006, e-adresa: npc.volonteri@gmail.com, internetska stranica: www.pzs.hr
 - ✓ **SOS RIJEKA – CENTAR ZA NENASILJE I LJUDSKA PRAVA** - telefon: 051 / 211 – 888, e-adresa: pomoc@sos-rijeka.org, internetska stranica: www.sos-rijeka.org/savjetovaliste/
 - ✓ **UDRUGA DOMINE** (Split) - telefon: 021/537-272, 021/344- 688, e-adresa: domine@domine.hr, internetska stranica: www.domine.hr
 - ✓ **ŽENSKA UDRUGA „IZVOR“** (Tenja) - SOS telefon: 0800 200 151, telefon: 031/290-433, e-adresa: zenska.udruga.izvor@gmail.com, internetska stranica: www.zenska-udruga-izvor.hr
 - ✓ **ŽENSKA GRUPA KARLOVAC „KORAK“** (Karlovac) – SOS telefon: 047 655 925, e-mail: zeka@ka.t-com.hr, internetska stranica: www.grupakorak.hr/